

Posudek diplomové práce Kateřiny Boháčové :
NEORENESANČNÍ ARCHITEKTURA V PRAZE A FLORENCII
V KULTURNĚ-HISTORICKÉM KONTEXTU 19. STOLETÍ

Diplomantka zpracovává tematiku v širokém interdisciplinárním a multikulturním přehledu, který zahajuje vymezením historického kontextu především stavu společností a nacionalistických tendencí v Evropě se zaměřením na stav společnosti v českých zemích a v Itálii. Vztahuje dobový rozmach techniky a vědy i výrobních možností k sociálním posunům struktury společnosti, která nahrazuje rodovou aristokracii novou aristokracií ducha, podpořenou silicí masou buržoasie, hledající nové možnosti důstojné reprezentace. Výrazem doby jsou historizující tendence, které jsou sice odrazem nostalgie po starých jistotách, ale zároveň svébytně stvořeným slohovým vyjádřením dobových potřeb a názorů zejména v architektuře, často s vědomým nacionálním podtextem. Právě neorenesance je považována za důstojný stavební sloh, který se vrací k estetickým ideálům renesance, jejíž základní prvky zde autorka stručně vymezuje včetně zhodnocení významu renesance i italských dobových tvůrců v českých zemích. Přitom neorenesanční architektura má řadu konotací v rámci celého rakouského mocnářství především jako vhodný styl pro veřejné a státní budovy reprezentačního charakteru, ale v Čechách se jako specifická forma vyvinula i architektura s typickými sgrafitovými prvky, často s výjevy z českých dějin, doplněná lunetovou římsou a vysokým stupňovitým štítem. Obdobná dobová náplň byla hledána i nově sjednocené Itálii, kde v roce 1864 byla za metropoli zvolena Florencie: utilitární nutnost změnit město ještě pozdně středověkého charakteru si vynutila jak zbourání hradeb a vytvoření nového urbanistického plánu města, tak i dala podnět k výstavbě řady budov právě ve stylu neorenesanční architektury. Demolice hradeb v obou městech v návaznosti na dřívější výstavbu vídeňské Ringstrasse nebo brněnské okružní třídy vytvořila nové možnosti zástavby, která však měla zcela odlišný koncept a zejména v Praze vlastně skončila nezdarem a vytvořila dodnes nevyřešený problém zejména dopravní infrastruktury města.

V další hlavní části práce se diplomantka soustředila na sestavení základního soupisu významných neorenesančních architektů a jejich děl v Praze, a to včetně vyhledání předloh a vzorů, sloužících pro jednotlivé stavby. Velmi přesvědčivě doložila italské kořeny mnohých typů užívaných dekorací zejména fasád nebo hmotových rozložení architektur, včetně některých interiérů a dekorací, a podrobně zachycuje i jejich případné recepty v záalpských zemích, dále traktované v Čechách. Obdobně pak zpracovává i neorenesanční architekturu ve Florencii, která přináší pro nás málo známé poznatky o tomto fenoménu v rámci Itálie.

Autorka si zcela záměrně vybrala architekturu jakožto prvek denního střetnutí člověka s kulturním (a tehdy nesporně kultivovaným) prostředím: v 19. století je to tak jako v minulosti jeden z nejvýznamnějších momentů reprezentace názorů zadavatele-stavebníka, odrážející nejen jeho sociální postavení, ale i jeho vzdělanost a dobové milieu, v dané době zcela záměrně vyhledávající tyto historizující tendence, umožňující nejen vyrovnání se s minulostí, ale i vytvoření nových hodnotových měřítek na základě moderních potřeb. Velmi pregnantně doložila inspirační zdroje stylového charakteru v italské renesanční architektuře, i když se soustředila především na vnější vzhled architektury, která často byla věnována symbolizujícímu historickému obsahu. Průmyslová revoluce a jistá vykořeněnost prudce se rozvíjející městské společnosti je kulturněhistorickém pohledu zdrojem nejistoty, která plyne z potřeby překonání minulosti a zároveň snahy o její vnesení do tehdy moderní doby. Vznikla tak ve většině případů originální syntetická díla, která jsou dnes nedílnou součástí urbanisticky vysoce exponovaných center našich měst a městeček a která dodnes formují naše vnímání estetických kvalit a forem. Je otázkou rozsahu práce, jak dalece by měla zahrnovat i interiérová řešení a půdorysné detaily některých, zejména veřejných staveb včetně dekorací – kromě sgrafit je typickým motivem v interiérech např. i většinou monumentálně pojatá partie nástěnných maleb, které pronikají včetně štukových dekorací i do měšťanských interiérů a třeba rozlehlé dvorany s reprezentačními schodišti rovněž nezapírají svou inspiraci v monumentálních renesančních palácových stavbách. Význam sgrafita jakožto specifika české renesance je také nutné vztáhnout k rozvoji dobové památkové péče a restaurátorských počínů, kdy docházelo k odkryvům a popisům řady sgrafit při rekonstrukcích jak zámků, tak měšťanských domů, a při výstavbě nových veřejných staveb tak byl tento motiv skutečně považován za výraz místního slohu, často spojený s významnou historickou etapou dané lokality. Ale i italská renesance využila častokráte sgrafito, avšak převážně jen v poloze menší dekorace určité partie fasády.

Celkově lze říci, že diplomantka se velmi odpovědně vyrovnala se zvoleným tématem a využila velmi dobře dostupné literatury a pramenů i možností zahraničního studijního pobytu a dospěla k vyvážené interpretaci a srovnání některých sice známých kulturněhistorických jevů, ale zasazených do nových kontextů. Doporučuji proto práci k obhajobě.

V Praze dne 14. ledna 2008

PhDr. Petra Hoftichová

